EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 4.6.2025
COM(2025) 651 final

2025/0651 (NLE)

Predlog

PRIPOROČILO SVETA

o usklajenem pristopu k prehodu z začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

• Razlogi za predlog in njegovi cilji

Svet je 4. marca 2022 sprejel Izvedbeni sklep 2022/382 in aktiviral Direktivo Sveta 2001/55/ES z dne 20. julija 2001 (v nadaljnjem besedilu: direktiva o začasni zaščiti) za nekatere kategorije oseb, razseljene 24. februarja 2022 ali pozneje zaradi vojaške invazije ruskih oboroženih sil na Ukrajino, ki se je začela na ta datum. V skladu s členom 4(1) direktive o začasni zaščiti se je začasna zaščita najprej uporabljala za začetno obdobje enega leta do 4. marca 2023, nato pa je bila samodejno podaljšana za dodatno leto do 4. marca 2024.

Od tega datuma je bilo trajanje začasne zaščite dodatno podaljšano še dvakrat. Svet je 19. oktobra 2023 sprejel Izvedbeni sklep (EU) 2023/2409 o podaljšanju začasne zaščite do 4. marca 2025. Nato je Svet 25. junija 2024 sprejel Izvedbeni sklep (EU) 2024/1836 o podaljšanju začasne zaščite za nadaljnje obdobje enega leta do 4. marca 2026.

Direktiva o začasni zaščiti še naprej določa trden pravni okvir za zagotavljanje enakih, usklajenih standardov zaščite več milijonom ljudi, ki zaradi vojne bežijo iz Ukrajine v EU. Ker razlogi za začasno zaščito še vedno obstajajo, saj so razmere v Ukrajini še vedno negotove in ni mogoče ugotoviti obstoja varnih in trajnih pogojev za vrnitev, pa tudi ker ni gotovo, kako se bodo razmere v državi razvijale, Komisija predstavlja ta predlog priporočila Sveta skupaj s predlogom za podaljšanje začasne zaščite za nadaljnje leto, tj. do 4. marca 2027.

Začasna zaščita je že v osnovi začasna. V nekem trenutku v prihodnosti, ko se bodo okoliščine spremenile in bodo omogočale zadostno gotovost glede razmer v Ukrajini ter zlasti ko bo mogoče ugotoviti obstoj varnih in trajnih pogojev, bo treba okvir začasne zaščite zaključiti. Ko bo ta čas nastopil, bo treba biti na to spremembo pripravljen. Zato je pomembno, da se utre pot nemotenemu in dobro usklajenemu prehodu iz začasne zaščite, ki bo zadostil potrebam tistih, ki prebivajo v EU, hkrati pa upošteval zmogljivosti Ukrajine in njene potrebe po obnovi.

Z opredelitvijo začasne zaščite je neločljivo povezana tudi potreba po preprečevanju tveganj za nacionalne azilne sisteme držav članic, saj ti sicer ne bi zmogli obravnave velikega števila prošenj za mednarodno zaščito, ne da bi bila ogrožena učinkovitost njihovega delovanja. Ta premislek je ključnega pomena pri načrtovanju prehoda z začasne zaščite, da se zagotovi, da se s prenehanjem začasne zaščite preprečijo negativni vplivi na nacionalne azilne sisteme.

EU potrebuje skupen pristop za prihodnost. Naš pristop mora uravnotežiti interese držav članic, ljudi, ki so se zatekli v EU, in Ukrajine, hkrati pa zagotoviti predvidljivost, stabilnost in bolj uravnotežen učinek med državami članicami. Skupni evropski pristop bi nam omogočil tudi, da bi v celoti upoštevali stališča ukrajinske vlade in potrebe države po obnovi.

V tem kontekstu Komisija predlaga sklop usklajenih ukrepov za prehod z začasne zaščite na druge pravne statuse ter za podporo ljudem, ki želijo oditi domov, ko bodo razmere to dopuščale. Zavedanje, kaj se bo zgodilo ob prenehanju začasne zaščite – zagotovljene možnosti za nadaljnje zakonito prebivanje v EU in možnosti vrnitve domov – bi osebam, ki uživajo začasno zaščito, omogočilo, da sprejmejo informirano odločitev o svoji prihodnosti, hkrati pa bi jim bila zagotovljena pravna varnost glede njihovega statusa.

Komisija na podlagi teh premislekov predlaga, da se priporočilo Sveta osredotoči na štiri sklope ukrepov za:

(1) spodbujanje in lajšanje prehoda na drug pravni status še pred prenehanjem statusa začasne zaščite;

(2) utiranje poti za nemoteno in trajnostno reintegracijo v Ukrajini;

(3) zagotavljanje informacij razseljenim osebam ter

(4) zagotavljanje usklajevanja, spremljanja in izmenjave informacij med državami članicami in ukrajinskimi organi.

Ukrepi za spodbujanje in lajšanje prehoda na drug pravni status še pred prenehanjem statusa začasne zaščite

Začasna zaščita je bila prvotno aktivirana zaradi zagotovitve takojšnje pomoči posameznikom, ki so bežali pred vojno agresijo Rusije proti Ukrajini, s čimer se je poskrbelo, da veliko število prošenj za mednarodno zaščito ne bi preobremenilo azilnih sistemov držav članic, in preprečilo tveganje, da države članice ne bi mogle obravnavati prošenj brez škodljivih učinkov na učinkovitost njihovega delovanja v interesu prosilcev za zaščito. Številne razseljene osebe, ki uživajo začasno zaščito, so zdaj v EU že več let in so se s tem, da so se naučile jezika, poiskale zaposlitev in se vpisale v izobraževanje, vključile v svoje družbe gostiteljice.

Zato bi bilo primerno, da se tem osebam ponudi možnost in da se jih spodbudi, da postopoma pridobijo nacionalne pravne statuse, ki bi bolje odražali njihov dejanski položaj v Uniji. To so lahko na primer dovoljenja za prebivanje na podlagi zaposlitve, izobraževanja, raziskovanja ali družinskih razlogov oziroma, če je ustrezno, nacionalni status rezidenta za daljši čas. Hkrati lahko obstajajo tudi druge možnosti, ki ne spadajo pod nobeno od obstoječih nacionalnih dovoljenj. Nekatere države članice izdajajo t. i. omnibus dovoljenja, ki naj bi zagotovila enako dovoljenje za vse osebe, ki uživajo začasno zaščito, ne glede na njihove individualne okoliščine, in ki vsaj določeno obdobje prebivajo v državi članici gostiteljici. Ti nacionalni statusi bi lahko zagotovili več stabilnosti kot začasna zaščita, ki se vsako leto podaljšuje.

Razviti ali okrepiti bi bilo treba tudi ponudbo informacij za spodbujanje tega prehoda na druge statuse, saj je pomembno, da osebe, ki uživajo začasno zaščito, razumejo, kakšne so prednosti teh statusov in katere pravice imajo pri prehodu na taka dovoljenja za prebivanje, ter da se jim zagotovi, da bodo imele na voljo druge možnosti kot prošnjo za mednarodno zaščito.

Da bi države članice podprle prehod oseb, ki uživajo začasno zaščito, na druge pravne statuse in jim v teh izjemnih okoliščinah ponudile alternativne možnosti, bi morale tem osebam, zlasti kadar prehod na nacionalne pravne statuse zanje ni mogoč, bi pa bile sicer upravičene do drugega statusa na podlagi prava EU[1], dovoliti, da zaprosijo za dovoljenja, ki jih urejajo direktiva o modri karti[2], direktiva o enotnem dovoljenju[3] oziroma direktiva o študentih in

[1] Direktive EU o zakonitih migracijah se za državljane tretjih držav ne uporabljajo zgolj zato, ker imajo v državi članici status oseb, ki uživajo začasno zaščito v skladu z Direktivo Sveta 2001/55/ES.

[2] Direktiva (EU) 2021/1883 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2021 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namen visokokvalificirane zaposlitve in razveljavitvi

raziskovalcih[4]. To je mogoče, če nimajo istočasno takega statusa, odobrenega v skladu z navedenimi direktivami.

Države članice bi morale osebe, ki uživajo začasno zaščito, čim prej, najpozneje pa ob vložitvi vloge za dovoljenje, obvestiti o razliki med pravicami, ki izhajajo iz začasne zaščite, in pravicami, ki izhajajo iz navedenih direktiv. Prav tako bi jih morale čim prej, najpozneje pa ob vložitvi vloge obvestiti, da ne morejo hkrati uživati začasne zaščite in pridobiti dovoljenja v skladu s temi direktivami.

Ukrepi za utiranje poti za nemoteno in trajnostno reintegracijo v Ukrajini

Pripravljenost držav članic na morebitno postopno odpravo začasne zaščite je bistvena za zagotovitev, da bosta vrnitev domov in reintegracija v Ukrajini potekali urejeno in humano ter da bodo tisti, ki so se pripravljeni in zmožni vrniti v Ukrajino deležni podpore, ob upoštevanju njihovih različnih individualnih okoliščin. Nekateri se morda nameravajo vrniti domov kmalu, medtem ko bi drugi glede na svoje konkretne okoliščine morda potrebovali več časa.

Poleg tega bo Ukrajina tudi v razmerah miru potrebovala čas, da obnovi svoje zmogljivosti, da bi ponovno sprejela vse osebe, ki so bile zaradi vojne razseljene. Ukrajina potrebuje svoj človeški kapital in si prizadeva, da bi zagotovila pogoje za lažje vračanje Ukrajincev, ki so se zatekli v EU. Zato je pomembno, da se upoštevajo zmogljivosti Ukrajine za trajnostno reintegracijo vseh, ki so bili razseljeni zaradi vojne. Da bi Ukrajini pomagali pri njenih prizadevanjih, bi bilo treba ta proces upravljati postopno in pri tem upoštevati izzive, s katerimi se sooča Ukrajina, zlasti glede zadovoljevanja posebnih potreb ranljivih oseb. V direktivi o začasni zaščiti je več določb, ki ponujajo možnosti za obravnavo teh vrst okoliščin.

Člen 21(1) Direktive od držav članic zahteva, da sprejmejo potrebne ukrepe za omogočanje prostovoljne vrnitve oseb, ki uživajo začasno zaščito, ali oseb, katerih začasna zaščita je prenehala, da jim omogočijo vrnitev ob polnem spoštovanju človekovega dostojanstva. V zvezi s tem bi morale države članice omogočiti **poskusne obiske v Ukrajini** na lastne stroške. Ti poskusni obiski bi osebam, ki uživajo začasno zaščito in razmišljajo o vrnitvi domov, lahko omogočili, da pridobijo zaupanje, saj bi jim to pomagalo sprejeti informirane odločitve, kar bi tudi podpiralo trajnost njihove vrnitve v Ukrajino. Poskusni obiski jim lahko pomagajo, da obiščejo družino ali pregledajo premoženje ter ocenijo obseg uničenja v njihovih skupnostih, pa tudi splošne razmere v matični državi.

V kontekstu nemotenega prehoda z začasne zaščite bi morale države članice vzpostaviti bolj strukturiran pristop za spodbujanje poskusnih obiskov. Bistveno pa je, da so v primerih, ko države članice dovolijo poskusne obiske, določeni parametri, pogoji in zahteve za take obiske, ki so usklajeni z drugimi državami članicami in o katerih se države članice pregledno

---

Direktive Sveta 2009/50/ES (UL L 382, 28.10.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2021/1883/oj).

[3] Direktiva (EU) 2024/1233 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. aprila 2024 o enotnem postopku obravnavanja vloge za enotno dovoljenje za državljane tretjih držav za prebivanje in delo na ozemlju države članice ter o skupnem nizu pravic za delavce iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici (UL L, 2024/1233, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj).

[4] Direktiva (EU) 2016/801 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene raziskovanja, študija, opravljanja pripravništva, prostovoljskega dela, programov izmenjave učencev ali izobraževalnih projektov in dela varušk au pair (UL L 132, 21.5.2016, str. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/801/oj).

obveščajo. Države članice bi morale za ta namen vzpostaviti kontaktne točke. Pomembno je tudi upoštevati, da nekatere osebe, ki uživajo začasno zaščito, same morda ne bodo mogle organizirati in financirati poskusnih obiskov, država članica pa lahko v takem primeru razmisli o organizaciji in podpori takih poskusnih obiskov.

Države članice bi morale v okviru ukrepov za omogočanje prostovoljnega vračanja oseb, ki so uživale začasno zaščito, vzpostaviti **programe prostovoljnega vračanja**. Ti programi se ne štejejo za programe v skladu z direktivo o vračanju, saj zadevne osebe do konca začasne zaščite zakonito prebivajo v državi članici gostiteljici, zato odločba o vrnitvi ni potrebna. Vendar pa bi ti programi ob upoštevanju potreb in zmogljivosti Ukrajine ter razseljenih oseb lahko omogočili trajnostno, postopno in urejeno vračanje domov tistim, ki so prej uživali začasno zaščito v državi članici.

Glede na zapletenost razmer in ob upoštevanju tistih, ki so ostali v državi, tudi notranje razseljenih oseb, bi bilo bolje, da se programi prostovoljnega vračanja zasnujejo tako, da bodo podpirali socialno kohezijo v Ukrajini in s tem koristili lokalni skupnosti, kot da bi se izvajali v obliki individualiziranih svežnjev podpore. Zato bi bilo tesno usklajevanje z ukrajinskimi organi bistvenega pomena pri zasnovi in izvajanju takih programov prostovoljnega vračanja.

Naložbeni okvir za Ukrajino[5] bo imel ključno vlogo pri ohranjanju človeškega kapitala in ustvarjanju pogojev za vrnitev. Prednostni sektorji so izobraževanje, stanovanja, zdravstveno varstvo, skrbstvena ekonomija in socialna zaščita. V okviru tekočih projektov se podpira obnova komunalne infrastrukture in pomagajo financirati podjetja, ki jih je prizadela vojna. Z novimi naložbenimi programi, sprejetimi marca 2025, se bodo podprle stanovanjske potrebe, prihodnji razpisi za zbiranje predlogov pa bodo vključevali dostop do financiranja in delovnih mest za ranljive skupine, vključno z osebami, ki se vračajo. Ti programi prostovoljnega vračanja bi morali biti celoviti in podprti z dobrim obveščanjem. Države članice bi morale določiti pogoje za upravičenost do podpore iz takih programov. Da bi omejili tveganje morebitne zlorabe, bi bilo treba od oseb, ki se odločijo za to možnost, zahtevati, da se prijavijo za program prostovoljnega vračanja.

Programi prostovoljnega vračanja, ki jih vzpostavijo države članice, bi morali po koncu začasne zaščite trajati omejeno in določeno obdobje. Pomembno bi bilo, da se med državami članicami EU in z ukrajinskimi organi uskladi začetno trajanje programov prostovoljnega vračanja. Obdobje do enega leta bi pomagalo, da se z ukrajinskimi organi uskladi zadovoljevanje potreb zadevnih oseb pri njihovi reintegraciji v skupnosti v Ukrajini, kot so identifikacija nastanitve ali stanovanja, zaposlitev ali dostop do osnovnih storitev in infrastrukture, vključno z zdravstveno oskrbo.

Ker se lahko okoliščine na terenu do konca začasne zaščite spremenijo, bi morale države članice med seboj in z ukrajinskimi organi uskladiti tudi trajanje programov prostovoljnega vračanja in določiti drugačno ali podaljšano obdobje za prostovoljni odhod v okviru programov prostovoljnega vračanja, če predvideni čas ne zadostuje za zagotovitev postopne in trajnostne reintegracije v Ukrajini.

---

[5] Naložbeni okvir za Ukrajino je del Instrumenta za Ukrajino v višini 50 milijard EUR, ki je namenjen privabljanju javnih in zasebnih naložb za okrevanje in obnovo Ukrajine. Zajema finančne instrumente v skupni vrednosti 9,3 milijarde EUR, od tega je 7,8 milijarde EUR garancij za posojila in 1,5 milijarde EUR kombiniranega financiranja. Njegov cilj je mobilizirati naložbe v višini 40 milijard EUR za okrevanje, obnovo in modernizacijo.

Poleg tega člen 21(3) Direktive omogoča *individualno podaljšanje* obveznosti držav članic za osebe, ki so bile vključene v začasno zaščito in prejemajo podporo iz programa prostovoljnega vračanja. Da bi se zmanjšalo upravno breme za posamezna podaljšanja, bi morale države članice v skladu s členom 21(3) vse pravice, povezane z začasno zaščito, privzeto razširiti na osebe, prijavljene za program prostovoljnega vračanja, do datuma vrnitve v Ukrajino ali do konca obdobja za prostovoljni odhod v okviru programa. Poleg tega bi morale države članice, da bi zagotovile kontinuiteto in preprečile, da bi osebe, ki so uživale začasno zaščito, takoj po prenehanju začasne zaščite v teh državah članicah bivale nezakonito, zagotoviti, da lahko te osebe zakonito prebivajo na njihovem ozemlju v obdobju med koncem začasne zaščite in časovnim okvirom, v katerem se lahko prijavijo za program prostovoljnega vračanja.

Direktiva vsebuje tudi določbe za primere, ko se osebe morda ne bi mogle vrniti zaradi posebnih okoliščin, in sicer njihovega zdravja. V skladu s členom 23(1) države članice sprejmejo potrebne ukrepe glede pogojev prebivanja oseb, ki uživajo začasno zaščito in od katerih glede na njihovo zdravstveno stanje ni mogoče pričakovati, da bi potovale, na primer če bi jim prekinitev zdravljenja povzročila hude posledice. Ta ukrep bi posameznikom, ki jim zdravje ali druge osebne okoliščine preprečujejo potovanje, zagotovil nadaljnje zakonito prebivanje in varnostno mrežo.

Zaradi posledic vojne je mogoče, da Ukrajina takoj ob prenehanju začasne zaščite ne bi mogla zadostiti potrebam oseb z določenimi ranljivostmi, tudi tistimi, ki niso povezane z zdravjem. Po zgledu člena 23(1) Direktive bi bilo treba države članice spodbujati, naj zagotovijo možnosti za nadaljevanje zakonitega prebivanja tudi za druge ranljive osebe, ki jih ne zajema prehod na druge statuse, ali možnost, ki jo Direktiva že omogoča v skladu s členoma 21 in 23, in katerih individualni položaj morda ne omogoča vrnitve (na primer zaradi drugih vrst ranljivosti, za katere Ukrajina takoj po prenehanju začasne zaščite ne more poskrbeti). To bi prispevalo tudi k trajnostnemu, postopnemu in urejenemu prehodu tako za osebe v stiski kot za Ukrajino.

Poleg tega lahko države članice v skladu s členom 23(2) direktive o začasni zaščiti družinam z mladoletnimi otroki, ki obiskujejo šolo v državi članici, dovolijo, da izkoristijo pogoje prebivanja, tako da zadevnim otrokom omogočijo dokončanje tekočega šolskega leta. Uporabo te določbe bi bilo treba spodbujati.

Ukrepi za zagotavljanje informacij razseljenim osebam

Številni zgoraj opisani ukrepi zahtevajo, da so razseljene osebe ustrezno obveščene, kar jim omogoči sprejemanje informirane odločitve ob popolnem poznavanju dejstev. V tem kontekstu je pomembno, da države članice vzpostavijo potrebne strukture in postopke, tudi z informacijskimi kampanjami, hkrati pa uporabo obstoječih orodij in kanalov čim bolj izkoristijo, da se prepreči podvajanje prizadevanj.

Poleg tega so nekatere države članice pokazale zanimanje za pobudo[6] ukrajinskega ministra za nacionalno enotnost, da se v državah članicah vzpostavijo vozlišča enotnosti, ki bi lahko pomagala ohranjati vezi z Ukrajinci, ki živijo v tujini, in taka vozlišča na svojem ozemlju tudi že vzpostavljajo.

[6] Uredba št. 2113 kabineta ministrov Ukrajine iz januarja 2025.

Vozlišča enotnosti bodo imela vlogo večnamenskih informacijskih centrov za vključevanje razseljenih oseb v družbe gostiteljice in za vračanje v Ukrajino. V tem okviru in za racionalizacijo tekočih prizadevanj bi se lahko taka vozlišča enotnosti v skladu s členom 21(1) Direktive Sveta 2001/55/ES uporabila tudi za zagotavljanje informacij o prehodu na nacionalne statuse, poskusnih obiskih v Ukrajini in programih prostovoljnega vračanja, kar bi pomagalo zagotoviti, da razseljene osebe vse odločitve sprejmejo ob popolnem poznavanju dejstev.

Države članice lahko za podporo vzpostavitvi vozlišč enotnosti uporabijo svoje programe Sklada za azil, migracije in vključevanje, vključno z dodatnimi dodelitvami, ki izhajajo iz revizije večletnega finančnega okvira in vmesne revizije nacionalnih programov. V ta namen lahko prejmejo tudi podporo mednarodnih organizacij in tretjih držav, spodbujajo pa se tudi, naj znanje, zmogljivosti in mreže, ki jih te organizacije ponujajo, vključijo v svoje individualne načrte za uresničevanje koncepta vozlišča enotnosti.

Ukrepi za zagotavljanje usklajevanja, spremljanja in izmenjave informacij med državami članicami in ukrajinskimi organi

Glede izvajanja predlaganih ukrepov je bistveno zagotoviti usklajen pristop med državami članicami in z ukrajinskimi organi. V zvezi s tem bi morale države članice uporabiti obstoječe strukture za usklajevanje, izmenjavo informacij in spremljanje razmer na terenu, tudi v okviru solidarnostne platforme, na katero bodo po potrebi povabljeni tudi ukrajinski organi.

Eurostat sicer pripravlja uradno evropsko statistiko o začasni zaščiti, vendar morajo države članice za pravočasno sliko razmer za operativne namene redno posodabljati svoje podatke na platformi za registracijo začasne zaščite, vključno s podatki o neaktivnih registracijah. Ker bo prehod z začasne zaščite povzročil znatne spremembe v statusu razseljenih oseb, je bistveno imeti natančno in ažurno sliko spreminjajočih se razmer. Zato bi morale države članice na platformo za registracijo začasne zaščite redno nalagati točne in pravočasne podatke, vključno s številkami glede neaktivnih registracij.

- **Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike**

Namen tega predloga je utreti pot usklajenemu prehodu z začasne zaščite in državam članicam omogočiti, da vnaprej pripravijo naslednje korake, hkrati pa osebam, ki so pobegnile pred vojno v Ukrajini, zagotovijo jasnost glede njihovega pravnega statusa.

- **Skladnost z drugimi politikami Unije**

Ta predlog podpira države članice pri zadovoljevanju potreb tistih, ki so pobegnili pred vojno v Ukrajini, in pri pomoči teh držav članic Ukrajini pri njenih prizadevanjih za ponovno vključitev oseb, ki se vrnejo domov.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

- **Pravna podlaga**

Pogodba o delovanju Evropske unije (PDEU), zlasti člen 78(1), člen 79(1) ter člen 292, prvi in drugi stavek, Pogodbe, ki Svetu omogočajo sprejemanje priporočil. V skladu z navedeno določbo Svet na predlog Komisije odloča v vseh primerih, za katere Pogodbi določata, da akte sprejema na predlog Komisije.

- **Subsidiarnost (za neizključno pristojnost)**

Naslov V PDEU o območju svobode, varnosti in pravice prenaša nekatere pristojnosti v zvezi s temi vprašanji na Evropsko unijo. Te pristojnosti je treba izvajati v skladu s členom 5 Pogodbe o Evropski uniji, tj. če in kolikor države članice same ne morejo zadovoljivo doseči ciljev predlaganega ukrepa, temveč se ti zaradi obsega ali učinkov predlaganega ukrepa lažje dosežejo na ravni Evropske unije.

Razmere v Ukrajini zaradi ruske vojne agresije še naprej vplivajo na EU kot celoto. Odziv Evropske unije je bil brez primere in enoten. To kaže, da so še vedno potrebne rešitve EU in podpora EU ter tesno usklajevanje na ravni EU, saj se morajo vse države članice nenehno skupaj učinkovito odzivati na razmere ter zagotoviti uporabo enakih standardov in usklajenega sklopa pravic po vsej Uniji za 4,3 milijona ljudi, ki jih trenutno gosti Unija.

Jasno je, da ukrepi, ki jih sprejmejo posamezne države članice, ne morejo ustrezno zadovoljiti potrebe po skupnem pristopu EU k prehodu z začasne zaščite, kar je očitno skupni izziv za celotno EU, saj bodo posamezni ukrepi, ki jih sprejme ena država članica, vplivali, tudi v smislu morebitnih sekundarnih gibanj, na druge države članice. Potreben je skupni pristop, ki ga države članice posamezno ne morejo zadovoljivo doseči, saj je potrebna skupna odgovornost držav članic, to pa se zaradi obsega in učinkov tega predlaganega priporočila Sveta lažje doseže in usklajuje na ravni Unije, kot so navedle tudi države članice same. Unija se mora zato odzvati in lahko sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5(3) Pogodbe o Evropski uniji.

- **Sorazmernost**

V skladu z načelom sorazmernosti iz člena 5(4) Pogodbe o Evropski uniji predlagano priporočilo Sveta določa usklajen prehod z začasne zaščite v interesu zadevnih razseljenih oseb in v izogib morebitnim negativnim učinkom različnih ali neskladnih pristopov posameznih držav članic. Predlog ne presega tistega, kar je potrebno in sorazmerno za doseganje zastavljenih ciljev.

- **Izbira instrumenta**

Izbira instrumenta je predlog Komisije za priporočilo Sveta, ki bi omogočilo usklajen pristop na ravni EU, s katerim bi zagotovili skupno odgovornost za ukrepe držav članic in potrebno podporo institucij EU.

3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z DELEŽNIKI IN OCEN UČINKA

- **Naknadne ocene/preverjanja primernosti obstoječe zakonodaje**

[n. r.]

- **Posvetovanja z deležniki**

Komisija se je, da bi zbrala z dokazi podprte informacije, redno posvetovala z organi držav članic, ustreznimi agencijami EU, ukrajinskimi organi in mednarodnimi organizacijami, hkrati pa vzdrževala izmenjave z nevladnimi organizacijami in organizacijami civilne družbe.

Komisija se je v sodelovanju z rotirajočimi predsedstvi Sveta Evropske unije aprila 2024 posvetovala z državami članicami o prihodnosti začasne zaščite v različnih forumih in ob več priložnostih, tudi v Strateškem odboru Sveta za priseljevanje, meje in azil (SCIFA), Delovni skupini za azil ter Delovni skupini za integracijo, migracije in izgon. Države članice so

poudarile, da je treba ob nadaljnjem podaljšanju statusa do marca 2027 na ravni EU zagotoviti usklajen pristop k prehodu z začasne zaščite, s čimer bi se zagotovil potreben čas za postopen pristop, hkrati pa bi se razseljenim osebam v EU zagotovila jasnost.

Države članice so na seji odbora SCIFA 10. aprila 2025 z namenom, da se zagotovi skupna odgovornost držav članic, izrazile tudi podporo temu, da bi bil prehod z začasne zaščite urejen v obliki priporočila Sveta, ki bi zajemalo vsaj prehod na druge pravne statuse in ukrepe za zagotovitev postopne vrnitve v Ukrajino. Vzporedno s tem se je Komisija redno posvetovala z državami članicami, ki jih je prihod velikega števila razseljenih oseb iz Ukrajine na njihovo ozemlje najbolj obremenil.

To so dopolnjevale razprave v okviru solidarnostne platforme, na katerih so države članice ponovno poudarile potrebo po usklajenem pristopu k prehodu z začasne zaščite, ki bi bil prožen in skupen na evropski ravni. Ob tem je imela Komisija redne stike z ukrajinskimi organi, da bi bolje razumela njihove potrebe. Poleg tega se je Komisija v skladu s členom 3 direktive o začasni zaščiti posebej posvetovala z UNHCR, ki je ocenjeval razmere in zagotovil ustrezne prispevke, ki so podlaga za ugotovitev potrebe po skupnem odzivu na ravni EU, ki bi zagotovil jasnost ter ustrezne pravice in rešitve za razseljene osebe.

Marca 2025 je 109 humanitarnih organizacij in organizacij civilne družbe objavilo skupno izjavo[7] o položaju razseljenih oseb iz Ukrajine, v kateri so Komisijo pozvale, naj predlaga nadaljnje podaljšanje začasne zaščite do marca 2027, pri tem pa pojasni prihodnost začasne zaščite in statusa prebivanja razseljenih oseb iz Ukrajine.

- **Zbiranje in uporaba strokovnih mnenj**

[n. r.]

- **Ocena učinka**

[n. r.]

- **Primernost in poenostavitev ureditve**

[n. r.]

- **Temeljne pravice**

Ta predlog spoštuje temeljne pravice ter upošteva načela iz členov 1, 7, 18, 19, 24, 25 in 26 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ter obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnega prava, vključno z Ženevsko konvencijo z dne 28. julija 1951 o statusu beguncev, kakor je bila spremenjena z Newyorškim protokolom z dne 31. januarja 1967.

4. PRORAČUNSKE POSLEDICE

Od začetka ruske vojne agresije proti Ukrajini so bile potrebe po financiranju, povezane z uporabo direktive o začasni zaščiti, vključene v proračun obstoječih instrumentov financiranja EU za obdobji 2014–2020 in 2021–2027, zlasti na podlagi ustreznih skladov na področju notranjih zadev in na podlagi kohezijske politike[8].

---

[7] Three years since the activation of the Temporary Protection Directive: from emergency to longer-term solutions (Tri leta od aktivacije direktive o začasni zaščiti: od izrednih razmer do dolgoročnejših rešitev).

[8] Kohezijski ukrep za begunce v Evropi, tako imenovani sveženj CARE (CARE, CARE-plus in Fast-CARE).

Poleg tega je bilo na podlagi tematskega instrumenta Sklada za azil, migracije in vključevanje ter tematskega instrumenta Instrumenta za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko za nujno pomoč v podporo državam članicam, ki jih je množični prihod razseljenih oseb iz Ukrajine najbolj obremenil, danih na voljo 400 milijonov EUR[9].

Komisija je spomladi 2025 napovedala, da bodo dane na voljo 3 milijarde EUR za finančno podporo državam članicam do konca leta 2027 za izvajanje pakta in nudenje zatočišča upravičencem do začasne zaščite iz Ukrajine. Države članice lahko za kritje potreb, povezanih z začasno zaščito, uporabijo tudi dodelitve, za katere so izpolnjevale pogoje pri vmesni reviziji Sklada za azil, migracije in vključevanje.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Načrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja**

[n. r.]

- **Obrazložitveni dokumenti (za direktive)**

[n. r.]

[9] Nujna pomoč je bila dodeljena desetim državam članicam (PL, CZ, RO, HU, LT, LV, EE, BG, SK in CY).

2025/0651 (NLE)

Predlog

PRIPOROČILO SVETA

o usklajenem pristopu k prehodu z začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 78(1), člena 79(1) in člena 292 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Začasna zaščita za razseljene osebe iz Ukrajine, ki se ne morejo vrniti v svojo državo ali regijo izvora zaradi ruske vojaške agresije, kot je bila uvedena z Izvedbenim sklepom Sveta (EU) 2022/382 in podaljšana z izvedbenimi sklepi Sveta (EU) 2023/2409[10], (EU) 2024/1836[11] in (EU) 2025/...[12], velja do 4. marca 2027. Čeprav začasna zaščita še vedno priča o enotnosti in solidarnosti Unije z ukrajinskim ljudstvom, je po svoji naravi začasna. Zato je treba pripraviti pot k postopnemu, trajnostnemu in dobro usklajenemu prehodu s tega statusa za čas, ko bodo razmere v Ukrajini omogočale odpravo začasne zaščite, pri tem pa upoštevati zmogljivosti in potrebe Ukrajine po obnovi.

(2) V okviru razprav o prihodnosti začasne zaščite so države članice pozvale k takemu usklajenemu pristopu na ravni Unije. Na podlagi izkušenj držav članic po aktivaciji Direktive Sveta 2001/55/ES je bistveno, da se v celotnem procesu zagotovi skupna in deljena odgovornost med vsemi državami članicami na ravni Unije.

(3) Eden od ciljev aktivacije Direktive 2001/55/ES je bil preprečiti preobremenjenost azilnih sistemov držav članic in njihovo nezmožnost obravnavati veliko število prošenj za mednarodno zaščito brez škodljivih učinkov na njihovo učinkovito delovanje v interesu oseb, ki zaprosijo za zaščito. Ta cilj je ključnega pomena tudi za načrtovanje prehoda z začasne zaščite. Poleg tega bo Ukrajina tudi v razmerah miru potrebovala čas, da obnovi svoje zmogljivosti, da bi ponovno sprejela vse osebe, ki so bile zaradi vojne razseljene. Da bi Ukrajino podprli pri njenih prizadevanjih za reintegracijo razseljenih oseb, je zato pomembno, da se proces upravlja prožno, postopno in ob upoštevanju individualnih razmer zadevnih oseb. Ta prehod bi zato moral zadovoljiti potrebe tistih, ki trenutno uživajo začasno zaščito, in potrebe Ukrajine, hkrati pa ohraniti celovitost azilnih sistemov držav članic.

---

[10] Izvedbeni sklep Sveta (EU) 2023/2409 z dne 19. oktobra 2023 o podaljšanju začasne zaščite, kot je bila uvedena z Izvedbenim sklepom (EU) 2022/382 (UL L, 2023/2409, 24.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/2409/oj).

[11] Izvedbeni sklep Sveta (EU) 2024/1836 z dne 25. junija 2024 o podaljšanju začasne zaščite, kot je bila uvedena z Izvedbenim sklepom (EU) 2022/382 (UL L, 2024/1836, 3.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1836/oj).

[12] Izvedbeni sklep Sveta (EU) 2025/... z dne ... o podaljšanju začasne zaščite, kot je bila uvedena z Izvedbenim sklepom (EU) 2022/382 (OJ L, .., ELI: …).

(4) Številne razseljene osebe, ki uživajo začasno zaščito, so zdaj v Uniji že več let in so se s tem, da so se naučile jezika, poiskale zaposlitev in se vpisale v izobraževanje, vključile v družbo gostiteljico. Zato je primerno, da se jim že zdaj ponudi možnost prehoda na nacionalne pravne statuse, ki bolje odražajo njihov dejanski položaj v Uniji, če so izpolnjeni pogoji za nadaljnje zakonito prebivanje iz drugih razlogov. To so lahko na primer dovoljenja za prebivanje na podlagi zaposlitve, izobraževanja, raziskovanja ali družinskih razlogov. Države članice bi zato morale spodbujati in olajšati ta prehod, tudi z zagotavljanjem jasnih informacij, ki bi zadevnim osebam pomagale razumeti prednosti in pravice, ki jih ta dovoljenja za prebivanje zagotavljajo v primerjavi z začasno zaščito in mednarodno zaščito.

(5) Da bi države članice podprle prehod oseb, ki uživajo začasno zaščito, na druge pravne statuse in jim v teh izjemnih okoliščinah ponudile alternativne možnosti, bi morale tem osebam, zlasti kadar dostop do nacionalnih statusov zanje ni mogoč, bi pa bile sicer upravičene do drugega statusa na podlagi prava EU, dovoliti, da zaprosijo za dovoljenja, ki jih urejajo direktive 2016/801[13], (EU) 2021/1883[14] ter (EU) 2024/1233[15] Evropskega parlamenta in Sveta. To je mogoče, če istočasno nimajo statusa začasne zaščite in dovoljenja, odobrenega v skladu z navedenimi direktivami. Zato bi morale države članice osebe, ki uživajo začasno zaščito, čim prej, najpozneje pa ob vložitvi vloge za dovoljenje, obvestiti o razliki med pravicami, ki izhajajo iz začasne zaščite, in pravicami, ki izhajajo iz navedenih direktiv. Prav tako bi jih morale čim prej, najpozneje pa ob vložitvi vloge obvestiti, da ne morejo hkrati uživati začasne zaščite in pridobiti dovoljenja v skladu s temi direktivami.

(6) Da bi bile države članice pripravljene na morebitno postopno odpravo začasne zaščite, je bistveno, da se zagotovi, da bosta vrnitev domov in reintegracija v Ukrajini potekali urejeno in humano ter da se pri tem upoštevajo različne individualne okoliščine razseljenih oseb, hkrati pa podprejo tisti, ki so se pripravljeni in zmožni vrniti v Ukrajino. Medtem ko se nekatere osebe morda že kmalu nameravajo vrniti domov, drugi glede na svoje konkretne okoliščine morda potrebujejo več časa. Pomembno je tudi, da se upoštevajo zmogljivosti Ukrajine za trajnostno reintegracijo vseh, ki so bili razseljeni zaradi vojne. Zato bi morale države članice ob upoštevanju vseh teh vidikov sprejeti ukrepe, ki utirajo pot nemoteni in trajnostni reintegraciji v Ukrajini, pri tem pa v celoti izkoristiti in razširiti orodja, ki so že določena v členih 21 in 23 Direktive Sveta 2001/55/ES.

(7) Tisti, ki razmišljajo o vrnitvi v Ukrajino, bi morali imeti možnost sprejemati informirane odločitve, ki bi podpirale tudi trajnostnost njihove vrnitve. V kontekstu nemotenega prehoda z začasne zaščite bi morale države članice vzpostaviti bolj strukturiran pristop za spodbujanje poskusnih obiskov na lastne stroške v skladu s

---

[13] Direktiva (EU) 2016/801 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene raziskovanja, študija, opravljanja pripravništva, prostovoljskega dela, programov izmenjave učencev ali izobraževalnih projektov in dela varušk au pair (UL L 132, 21.5.2016, str. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/801/oj).

[14] Direktiva (EU) 2021/1883 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2021 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namen visokokvalificirane zaposlitve in razveljavitvi Direktive Sveta 2009/50/ES (UL L 382, 28.10.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2021/1883/oj).

[15] Direktiva (EU) 2024/1233 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. aprila 2024 o enotnem postopku obravnavanja vloge za enotno dovoljenje za državljane tretjih držav za prebivanje in delo na ozemlju države članice ter o skupnem nizu pravic za delavce iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici (UL L, 2024/1233, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj).

členom 21(1) Direktive 2001/55/ES. Ti poskusni obiski bi osebam, ki uživajo začasno zaščito in razmišljajo o vrnitvi domov, lahko omogočili, da pridobijo zaupanje ter obiščejo družino oziroma pregledajo premoženje ali ocenijo obseg uničenja v njihovih skupnostih, pa tudi splošne razmere v Ukrajini. Za povečanje učinkovitosti teh obiskov in preprečevanje zlorab bi morale države članice določiti parametre, pogoje in zahteve za take obiske. Vse take zahteve bi morale biti usklajene z drugimi državami članicami ter vzpostavljene in sporočene na pregleden način. V ta namen bi morale države članice vzpostaviti kontaktne točke. Pomembno je upoštevati, da nekatere osebe morda same ne bodo mogle opraviti poskusnih obiskov. Države članice lahko v takih primerih razmislijo o organizaciji in podpori takih poskusnih obiskov.

(8) Države članice morajo sprejeti ukrepe, potrebne za prostovoljno vrnitev oseb, katerih začasna zaščita je prenehala. V ta namen bi morale vzpostaviti programe prostovoljnega vračanja. Da bi zagotovili učinkovitost teh programov in preprečili tveganje zlorabe, bi morali biti ti programi skrbno zasnovani, celoviti in podprti z dobrim obveščanjem, upoštevati pa bi bilo treba tudi potrebe in zmogljivosti Ukrajine ter potrebe razseljenih oseb v Uniji in položaj ljudi, ki so ostali v Ukrajini, s čimer bi se podprla socialna kohezija. Zato bi moral vsak tak program dati prednost podpori za reintegracijo v skupnostih, za katere bo v Ukrajini na voljo financiranje Unije, ne pa podpori v obliki svežnjev za posameznike. Pogoji za upravičenost do podpore iz takih programov bi morali biti jasno določeni, od oseb, ki nameravajo tako podporo uveljavljati, pa bi bilo treba zahtevati, da se prijavijo zanjo. Države članice bi lahko v okviru teh programov razmislile o pomoči pri organizaciji odhodov, na primer kadar se veliko število razseljenih oseb vrača na isto območje v Ukrajini.

(9) Čeprav bi morali biti taki programi prostovoljnega vračanja časovno omejeni in določeni, bi morali omogočiti dovolj časa za zagotovitev ustreznega usklajevanja z ukrajinskimi organi, da se olajša postopno in ustrezno vključevanje oseb, ki se vračajo, v njihove skupnosti, vključno z dostopom do osnovnih storitev in objektov, kot so nastanitev, stanovanje ali zdravstvena oskrba. Iz tega razloga in za zagotovitev, da bo začetno trajanje programa prostovoljnega vračanja usklajeno z vsemi državami članicami in ukrajinskimi organi, bi bilo treba v programih prostovoljnega vračanja določiti obdobje odhoda, ki bi omogočalo dosego teh ciljev, in sicer po možnosti v trajanju do enega leta. V tem obdobju bi osebe morale imeti možnost, da še naprej zakonito prebivajo v državi članici. Ker se lahko okoliščine na terenu do prenehanja začasne zaščite spremenijo, bi se morale države članice, če v predvidenem času ne bi bilo mogoče zagotoviti postopne in trajnostne reintegracije v Ukrajini, uskladiti med seboj in z ukrajinskimi organi, da se določi drugačno ali podaljšano obdobje za prostovoljni odhod v okviru programov prostovoljnega vračanja.

(10) Za zmanjšanje upravnega bremena, povezanega z morebitno izdajo dovoljenj za prebivanje za posamezne osebe, prijavljene za programe prostovoljnega vračanja, bi morale države članice uporabiti možnost iz člena 21(3) Direktive 2001/55/ES, in sicer da osebam, ki so uživale začasno zaščito in so upravičene do prednosti iz programa prostovoljnega vračanja, omogočijo razširitev pravic na podlagi začasne zaščite iz poglavja III Direktive 2001/55/ES na osebe, ki so uživale začasno zaščito, tudi po obdobju začasne zaščite, in sicer do datuma vrnitve v Ukrajino ali do konca obdobja za prostovoljne odhode v okviru programa prostovoljnega vračanja. Poleg tega bi morale države članice, da bi zagotovile kontinuiteto in preprečile, da bi osebe takoj po prenehanju začasne zaščite v teh državah članicah bivale nezakonito, zagotoviti, da lahko osebe, ki so uživale začasno zaščito, zakonito prebivajo na njihovem ozemlju v

obdobju med prenehanjem začasne zaščite in časovnim okvirom, v katerem se lahko te osebe prijavijo za program prostovoljnega vračanja.

(11) Mogoče je, da Ukrajina takoj ob prenehanju začasne zaščite ne bi mogla zadostiti potrebam oseb z nekaterimi posebnimi ranljivostmi, tudi tistimi, ki niso povezane z zdravjem. Da bi se zagotovilo trajnostno vračanje domov ob upoštevanju zmogljivosti Ukrajine, da zadosti potrebam posebnih skupin, bi morale države članice za osebe, ki so izpostavljene ranljivostim, ki niso povezane z zdravstvenimi razmerami, uporabiti tudi člen 23(1) Direktive 2001/55/ES in sprejeti potrebne ukrepe glede pogojev za nadaljnje zakonito prebivanje teh oseb. Države članice bi morale po potrebi zagotoviti, da se pri pogojih za prebivanje upoštevajo posebne potrebe zadevnih oseb.

(12) Države članice bi morale za to, da bi osebam omogočile prebivanje na njihovem ozemlju po obdobju začasne zaščite, in sicer za družine, katerih otroci so mladoletni in v državi članici obiskujejo šolo, uporabiti možnosti iz člena 23(2) Direktive 2001/55/ES.

(13) Da bi zagotovili ustrezno obveščanje in osebam, ki uživajo začasno zaščito, pomagali sprejemati ozaveščene odločitve ob popolnem poznavanju dejstev, je pomembno čim bolje izkoristiti obstoječa orodja in kanale ter preprečiti podvajanje prizadevanj. V ta namen bi bilo treba za zagotavljanje informacij o prehodu na druge pravne statuse, poskusnih obiskih in programih prostovoljnega vračanja uporabiti vozlišča enotnosti, če so v državah članicah vzpostavljena. Države članice lahko v podporo vozliščem enotnosti uporabijo sredstva iz Sklada za azil, migracije in vključevanje, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/1147 Evropskega parlamenta in Sveta[16], vključno z dodatnimi dodelitvami, ki izhajajo iz vmesne revizije večletnega finančnega okvira ter vmesne revizije programov držav članic v okviru Sklada za azil, migracije in vključevanje. V ta namen bi se lahko prejela tudi podpora notranjih organizacij in tretjih držav. Za racionalizacijo prizadevanj bi morale države članice v svoje individualne načrte za vzpostavitev vozlišč enotnosti vključiti znanje, zmogljivosti in mreže, ki jih ponujajo mednarodne organizacije.

(14) Za zagotovitev usklajenega pristopa med državami članicami in z ukrajinskimi organi glede izvajanja tega priporočila bi se morale države članice usklajevati, si izmenjevati informacije in spremljati razmere na terenu v različnih ustreznih forumih, vključno s solidarnostno platformo, na katero bodo po potrebi povabljeni ukrajinski organi.

(15) Ker bo prehod z začasne zaščite povzročil znatne spremembe v statusu razseljenih oseb, je bistveno imeti natančno sliko spreminjajočih se razmer. Države članice bi zato morale na platformi za registracijo začasne zaščite redno in pravočasno posodabljati svoje podatke o začasni zaščiti, vključno s podatki o neaktivnih registracijah.

(16) [V skladu s členom 3 Protokola št. 21 o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije, je Irska [s pismom z dne ...] podala uradno obvestilo, da želi sodelovati pri sprejetju in uporabi tega priporočila.]

ALI

[V skladu s členoma 1 in 2 Protokola št. 21 o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in

[16] Uredba (EU) 2021/1147 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. julija 2021 o vzpostavitvi Sklada za azil, migracije in vključevanje (UL L 251, 15.7.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj).

Pogodbi o delovanju Evropske unije, in brez poseganja v člen 4 navedenega protokola Irska ne sodeluje pri sprejetju tega [akta], ki zato zanjo ni zavezujoč in se v njej ne uporablja.]

(17) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola št. 22 o stališču Danske, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije, Danska ne sodeluje pri sprejetju tega priporočila, ki se zato v njej ne uporablja –

PRIPOROČA:

Ukrepi za spodbujanje prehoda na drug pravni status še pred prenehanjem začasne zaščite

1. Države članice bi morale spodbujati in olajšati dostop do nacionalnih pravnih statusov za osebe, ki uživajo začasno zaščito in so zaposlene, samozaposlene, vključene v poklicno usposabljanje ali izobraževanje in raziskave v državi članici ali ki bi bile upravičene do nacionalnega pravnega statusa iz družinskih ali drugih razlogov in ki bi izpolnjevale pogoje iz nacionalnega prava.

2. Države članice bi morale osebam, ki uživajo začasno zaščito, zlasti kadar dostop do nacionalnih pravnih statusov zanje ni mogoč, bi pa bile sicer upravičene do drugega statusa na podlagi prava EU, omogočiti, da zaprosijo za dovoljenja, ki jih urejajo direktive (EU) 2016/801, (EU) 2021/1883 in (EU) 2024/1233, če tega statusa ne bi imele hkrati z dovoljenjem, izdanim na podlagi navedenih direktiv. Države članice bi morale osebe, ki uživajo začasno zaščito, čim prej, najpozneje pa ob vložitvi vloge za dovoljenje, obvestiti o razliki med pravicami, ki izhajajo iz začasne zaščite, in pravicami, ki izhajajo iz navedenih direktiv. Prav tako bi jih morale čim prej, najpozneje pa ob vložitvi vloge obvestiti, da ne morejo hkrati uživati začasne zaščite in pridobiti dovoljenja v skladu s temi direktivami.

Ukrepi za utiranje poti za nemoteno in trajnostno reintegracijo v Ukrajini

3. Države članice bi morale v skladu s členom 21(1) Direktive 2001/55/ES omogočiti poskusne obiske na lastne stroške v Ukrajini. V zvezi s tem bi države članice morale:

   (a) vzpostaviti parametre ali pogoje za poskusne obiske in jih usklajevati z drugimi državami članicami;

   (b) obveščati osebe, ki želijo opraviti take obiske, o teh parametrih ali pogojih. V ta namen bi bilo treba vzpostaviti kontaktne točke;

   (c) v primerih, ko zadevne osebe ne bodo mogle same organizirati in financirati poskusnega obiska, razmisliti o organizaciji in podpori takih poskusnih obiskov.

4. Države članice bi morale vzpostaviti programe prostovoljnega vračanja v skladu s členom 21(1) Direktive Sveta 2001/55/ES, ki se bodo uporabljali po prenehanju začasne zaščite. V zvezi s tem bi države članice morale:

   (a) zagotoviti usklajevanje z ukrajinskimi organi, da se olajša reintegracija v skupnostih v Ukrajini, kot je identifikacija nastanitve ali stanovanja ali dostop do osnovnih storitev in infrastrukture, vključno z zdravstveno oskrbo;

   (b) zagotoviti, da podpora v okviru programov prostovoljnega vračanja daje prednost podpori za reintegracijo v skupnostih v Ukrajini, ne pa podpori v obliki svežnjev za posameznike;

(c) določiti pogoje za upravičenost do podpore iz programa prostovoljnega vračanja;

(d) od oseb, ki želijo izkoristiti program prostovoljnega vračanja, zahtevati, da se prijavijo za tak program, da lahko uveljavljajo podporo iz njega;

(e) za prostovoljni odhod v okviru programa določiti konkretno obdobje, po možnosti do enega leta po prenehanju začasne zaščite. Usklajevati se z drugimi državami članicami in ukrajinskimi organi, tudi na podlagi točke 8, kadar bi bilo glede na razvoj dogodkov na terenu v okviru programa potrebno drugačno ali podaljšano obdobje za prostovoljni odhod, če predvideni čas ne zadostuje za zagotovitev postopne in trajnostne reintegracije oseb v Ukrajini;

(f) uporabiti možnost iz člena 21(3) Direktive 2001/55/ES za razširitev pravic, ki izhajajo iz začasne zaščite, iz poglavja III Direktive 2001/555 na osebe, ki so uživale začasno zaščito in prejemajo podporo iz programa prostovoljnega vračanja do datuma vrnitve v Ukrajino ali do konca obdobja za prostovoljni odhod v okviru programa. Zagotoviti nadaljevanje zakonitega prebivanja med datumom prenehanja začasne zaščite in obdobjem, v katerem se lahko oseba prijavi za navedeni program;

(g) razmisliti o možnosti pomoči pri organizaciji odhodov, zlasti kadar se velike skupine razseljenih oseb vrnejo na isto območje v Ukrajini.

5. Ob ustreznem spoštovanju človekovega dostojanstva bi morale države članice sprejeti potrebne ukrepe glede pogojev prebivanja oseb, ki ne izpolnjujejo zahtev za dostop do drugih statusov in so ranljive, vendar niso zajete v členu 23(1) Direktive 2001/55/ES, dokler Ukrajina ne more zadostiti posebnim potrebam takih oseb. Države članice bi morale po potrebi zagotoviti, da se pri pogojih za prebivanje upoštevajo posebne potrebe teh oseb.

6. Države članice bi morale v skladu s členom 23(2) Direktive 2001/55/ES družinam, katerih otroci so mladoletni in obiskujejo šolo v državi članici, dovoliti, da izkoristijo pogoje prebivanja, tako da zadevnim otrokom omogočijo dokončanje tekočega šolskega leta, kadar datum prenehanja začasne zaščite, določen s sklepom Sveta, sprejetim v skladu s členom 6 Direktive Sveta 2001/55/ES, ni usklajen s koncem šolskega leta.

Ukrepi za zagotavljanje informacij razseljenim osebam

7. Države članice bi morale zagotoviti, da so razseljene osebe ustrezno obveščene o možnostih prehoda na druge pravne statuse, vključno s prednostmi in pravicami pri prehodu na te statuse, pa tudi o razmerah v Ukrajini, zahtevah za poskusne obiske in podpori za vrnitev domov, ki je na voljo v Uniji in Ukrajini. V zvezi s tem bi države članice morale:

(a) vzpostaviti hitre nacionalne komunikacijske sisteme in postopke, kot so kontaktne točke, ali izvesti informacijsko kampanjo;

(b) za države članice, ki nameravajo v sodelovanju z ukrajinskimi organi na svojem ozemlju vzpostaviti vozlišče enotnosti: uporabiti ta vozlišča za zagotavljanje ustreznih informacij razseljenim osebam. Vključiti znanje, zmogljivosti in mreže, ki jih ponujajo mednarodne organizacije, v nacionalni načrt za vzpostavitev vozlišč enotnosti;

(c) razmisliti o uporabi programa Sklada za azil, migracije in vključevanje, vključno z dodatnimi dodelitvami, ki izhajajo iz revizije večletnega finančnega

okvira in vmesne revizije nacionalnih programov, za podporo vozliščem enotnosti.

Ukrepi za zagotavljanje usklajevanja, spremljanja in izmenjave informacij med državami članicami in ukrajinskimi organi

8. Države članice bi morale usklajevati in si izmenjevati informacije o pomembnih dogodkih in o izvajanju tega priporočila med državami članicami in z ukrajinskimi organi, tudi v okviru solidarnostne platforme, na katero bodo po potrebi povabljeni ukrajinski organi.

9. Države članice bi morale spremljati razvoj dogodkov ter pravočasno in redno posodabljati ustrezne informacije o statusu razseljenih oseb v ustreznih podatkovnih zbirkah, tudi na platformi za registracijo začasne zaščite, zlasti o številu upravičencev do začasne zaščite ali ustrezne zaščite v skladu z nacionalnim pravom na ozemlju države članice, številu oseb, ki so prešle na druge statuse in ne uživajo več začasne zaščite ali ustrezne zaščite v skladu z nacionalnim pravom, ter številu oseb, katerih registracije so neaktivne.

V Bruslju,

Za Svet
predsednik